

Sygn. akt VI U 2844/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2017 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: Z. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 27 września 2016 r., znak:(...)

w sprawie: Z. J.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu Z. J. prawo do emerytury od dnia (...) r.,
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., odmówił Z. J. prawa do emerytury, albowiem nie udowodnił wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Na dzień 1 stycznia 1999 r. przyjęto staż sumaryczny 28 lat, 11 miesięcy i 7 dni. Zakład nie uwzględnił pracy w warunkach szczególnych od 26 września 1982r. do 31 grudnia 1998 r. w (...) Spółdzielni Pracy w M..

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W uzasadnieniu wskazał, iż pracował w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy od 26 września 1982 r. do 31 grudnia 1998 r. w (...) Spółdzielni Pracy w M..

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie podtrzymując dotychczasową argumentację.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony Z. J. urodził się w dniu (...) Do dnia 1 stycznia 1999 r. wykazał łącznie 27 lat, 3 miesiące i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o emeryturę w dniu 20.09.2016 r.

(okoliczności bezsporne)

Ubezpieczony pracował w (...) Spółdzielni Pracy w M.. w okresie od 1.09.1971 r. do 15.10.2005 r. Początkowo ubezpieczony uczęszczał do szkoły dla pracujących i uczył się zawodu elektromechanika. Nauka trwała trzy lata. Potem ubezpieczony pracował przy nawijaniu silników elektrycznych, następnie odbywał służbę wojskową, po której powrócił na poprzednie stanowisko. Po powrocie z wojska dalej pracował jako elektromechanik. W okresie od 26 września 1982 r. do 31 grudnia 1998 ubezpieczony pracował w Zakładzie Produkcji (...) należącym do (...) Spółdzielni Pracy w M. i cały sporny okres przepracował przy przetwórstwie ołowiu i produkcji łączników, czyli części do akumulatorów samochodowych i to była jego stała praca w pełnym wymiarze czasu pracy na cztery zmiany do końca 1998 r. Ubezpieczony nie korzystał z urlopów bezpłatnych. Razem z ubezpieczonym w spornym okresie pracowali świadkowie K. F., H. B., E. G..

W świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 25.09.2003 r. wystawionym przez pracodawcę wskazano, że ubezpieczony w okresie od 26 września 1982 r. do 31 grudnia 1998 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na stanowisku wytapiacz metali w piecach indukcyjnych wymienionym w dziale III poz.36 rozporządzenia Rady ministrów z dnia 7.02.1983 r.

dowód: dokumenty osobowe ubezpieczonego, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 25.09.2003 r. w aktach rentowych, zeznania świadków K. F., H. B., E. G., zeznania ubezpieczonego-zapis A/V protokołu rozprawy k.38.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie wskazanych dokumentów, których prawdziwości i wiarygodności strony w toku procesu nie kwestionowały. Wiarygodne okazały się także zeznania świadków K. F., H. B., E. G. i zeznania samego ubezpieczonego. Dowody te korelują wzajemnie ze sobą i z całokształtem zebranego materiału dowodowego, nie ma więc żadnych podstaw, aby je kwestionować, tym bardziej, że przesłuchani świadkowie nie mieli żadnego interesu zeznawać w sposób korzystny dla ubezpieczonego, a współpracowali z nim w spornym czasie w (...) Spółdzielni Pracy w M.. Musieli więc mieć pełną orientację, co do zakresu i czasu pracy ubezpieczonego oraz wykonywanych przez niego obowiązków.

W ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości, iż ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych w okresie od 26 września 1982 r. do 31 grudnia 1998 r. w (...) Spółdzielni Pracy w M. na stanowisku odlewnika przy produkcji tulejek do wiezdek akumulatorowych z ołowiu.

Stosownie do treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa”):

1. Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ustawy w związku z paragrafami 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prawo do emerytury może nabyć mężczyzna który spełnia następujące przesłanki: ukończył 60 lat; posiada co najmniej 25 letni okres zatrudnienia (art. 27 pkt 2 ustawy), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z § 2 ust 1 cytowanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (ust. 1). Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 4 listopada 2008 r. (III AUa 3113/08, Lex nr 552003) „Świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji, kiedy brak wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.” Takie też postępowanie należy prowadzić, kiedy organ rentowy zakwestionuje fakty wskazane w tego rodzaju świadectwie (por. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2009 r., I UK 77/09, Lex nr 558288). Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak SN w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, przy czym Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dopuszczalnymi przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

Należy zauważyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane w art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex nr 509022). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach, należy stwierdzić, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie przemawia za uznaniem, iż ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu, ponad wymagany okres

15 lat. Istotnym bowiem pozostaje, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy (tak SN w wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, Lex nr 619638).

Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, to m.in. prace przy przetwórstwie ołowiu (wykaz A dział III pozycja 36 załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.).

W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, iż za pracę w warunkach szczególnych należy uznać zatrudnienie ubezpieczonego od 26 września 1982r. do 31 grudnia 1998 r. w (...) Spółdzielni Pracy w M., gdzie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu, pracę w warunkach szczególnych na stanowisku odlewnika.

Fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach znajduje potwierdzenie nie tylko w jego dokumentach osobowych ale także w wiarygodnych zeznaniach przesłuchanego w sprawie świadków. Okres od 26 września 1982 r. do 31 grudnia 1998 r. przekracza wymagany 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych niezbędny do uzyskania prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Wnioskodawca spełnia zatem wszystkie warunki konieczne do przyznania emerytury (określone w cytowanych wyżej przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.) od momentu spełnienia warunku wieku.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

W punkcie 2 wyroku stwierdzono, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Stosownie bowiem do art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji; organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia, okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W myśl zaś § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) środkiem dowodowym, stwierdzającym okresy zatrudnienia, są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia (ust. 1); jeżeli pracownik ubiega się o przyznanie emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty (ust. 4). Skoro więc w toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony nie przedstawił właściwych dokumentów wystawionych przez pracodawcę, a okresy pracy w warunkach szczególnych udowodnił także m.in. zeznaniami świadka, to organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za wydanie błędnej decyzji odmawiającej prawa do emerytury, albowiem nie mógł przeprowadzić tych właśnie dowodów w trakcie prowadzonego przez siebie postępowania administracyjnego.

SSO Ewa Milczarek